

Petrétei József igazságügyminiszter beszéde

Tisztelt Tábornok Urak! Tisztelt Meghívottak! Hölgyeim és Uraim!

Az Országos Parancsnok Úr által felterjesztett önértékelés, melyet már Önök is kézhez vehettek, valamint az elhangzott hozzászólások részletesen ismertetik a tényeket és az eredményeket, megfelelő önkritikával tárják fel az esetleges kudarcokat, hiányosságokat.

A beszámolóban foglaltakat megismertem, a leírtakkal és a szóbeli kiegészítésekkel egyetérték.

A minisztérium vezetése és a büntetés-végrehajtás felügyeletében közreműködő munkatársaim tanulmányozták a jelentést, és azt tényyszerűnek, reálisnak tartják. Fontosak a jelentés azon megállapításai, melyekben a minisztérium felügyeleti tevékenységéről esik szó.

„A 2005. év folyamán a korábbi évektől eltérő, nagyságrendben aktívabb és szélesebb körű volt az igazságügyi-minisztériumi felügyelet. Amíg korábban főként a büntetés-végrehajtási ügyekért felelős főcsoportfőnöki szintű közvetlen felügyelet és a költségvetési ellenőrzés érvényesült, az elmúlt évben az előbbieken túl az igazságügy-miniszter, a közigazgatási államtitkár, a költségvetési és gazdasági ügyekért felelős főcsoportfőnök, és a miniszteri kabinetfőnök is személyesen foglalkoztak a büntetés-végrehajtás gondjaival, problémáival, valamint tettek intézkedéseket a büntetés-végrehajtás helyzetének javítása érdekében.”

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az elmúlt évben nem következett be olyan jogszabályi, gazdasági, társadalmi változás, vagy egyéb külső hatás, katasztrófa, mely – a büntetés-végrehajtást érintően – kormányzati, illetve igazságügy-miniszteri rendkívüli felügyeleti intézkedést igényelt volna. Hogy ez mégis megtörtént, annak az volt az oka, hogy a büntetés-végrehajtás apparátusa nehezen vette tudomásul, hogy már több mint másfél évtizede megváltozott a társadalmi, politikai, gazdasági környezet.

Eltűntek azok a „védőburkok”, melyek a fegyveres testületeket, államigazgatási, állami szerveket körülvették.

A történelem kerekét nem lehet visszaforgatni, a működési környezetet nem lehet az igényeink szerint formálni. A túlélés, az eredményes ténykedés legfontosabb feltétele a körülményekhez történő rugalmas alkalmazkodás. A büntetés-végrehajtás szervezete viszont évtizedek óta szinte változatlan intézményrendszerrel, működési renddel, egyre növekvő forrásigénnyel és előirányzat felhasználásával teljesíti a feladatát.

A beszámolóban szerepeltetett eredmények alapján el kell ismerni, hogy a szervezet a szakmai feladatait megfelelő színvonalon teljesítette. Különösen jónak minősíthető az egyik legfontosabb eredményességi mutató, a büntetés-végrehajtás rendjét és biztonságát sértő események mennyiségének alakulása. Ezen a területen az elmúlt 15 évben vitathatatlanul komoly eredményeket értek el.

Abban az esetben, ha csak ez lenne egy év értékelésének a szempontja, elégedettek lehetnénk, viszont vannak olyan mutatók, tényezők – például a hatékonyság, takarékoság, célszerűség –, amelyek vonatkozásában nem történt lényeges előrelépés. Az elért sikerekért a költ-

ségvetési lehetőségein felüli árat fizetett a büntetés-végrehajtás. Nem vagyok meggyőződve arról, hogy ezt az eredményt csak a központi támogatás által biztosított humán- és anyagi erőforrások egyre növekvő felhasználásával lehetett volna elérni. Ezt nemcsak a biztonsági tevékenység, hanem a büntetés-végrehajtási többi területén is helytálló, mint például az elítéltek foglalkoztatása, oktatása, munkáltatása és az egyéb fogvatartási ügyek intézése.

Visszatérve a minisztériummal kapcsolatban tett megállapításhoz: hogy az általuk tett felüyeleti intézkedések mennyisége és azok tartalma nem a népszerűség növelését, vagy a hatalom éreztetését szolgálta, hanem egy olyan központi kormányzati elvárást közvetített, amely elengedhetetlen ahhoz, hogy a szervezet a kor követelményeinek megfelelően, modernül, hatékonyan, az uniós elvárások figyelembe vételével és törvényesen működjön.

Az egyik ilyen lényeges felüyeleti intézkedés – melyet a beszámoló is említ – a büntetés-végrehajtás intézményrendszerének és működési rendjének felülvizsgálata, az ehhez kapcsolódó döntések meghozatala, végrehajtásának elrendelése és időarányos teljesítése volt. Ennek egyik állomása volt a szervezet központi irányító szervének, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának átstrukturálása, létszámának csökkentése és a hozzá kapcsolódó Központi Ellátó Intézmény megszüntetése.

A feladat teljesítése – a szervezeti kereteket érintően – sikeresen befejeződött, azonban olyan működési problémák merültek fel, melyek ugyancsak a régmúltból megmaradt gondolkodási módra és gyakorlatra vezethetők vissza.

Sajnos a szervezeti felépítés módosítása csak részben járt együtt a gondolkodás, a szemléletmód megváltozásával.

A minisztérium vezetése úgy értékeli, hogy a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága a megváltozott működési körülmények között is a még mindig fellelhető korábbi vezetési metodikával, és változatlan összetételű tevékenységi körrel látja el az irányítási feladatait. Ez a büntetés-végrehajtásban esetenként kisebb-nagyobb működési zavarokat eredményez. A működőképesség színvonalának megtartása érdekében elengedhetetlen volt az átmeneti zavarok kiküszöbölése. Mint például a felüyeleti hatáskörben elrendelt személyzeti, szervezeti intézkedések, a tartozásállomány kezeléséhez nyújtott minisztériumi segítség, vagy a személyi állományt megillető járandóság biztosítása érdekében tett erőfeszítések.

A büntetés-végrehajtás működési biztonságának fenntartása, az ehhez rendelkezésre álló feltételek felhasználási módjának meghatározása és hatékony alkalmazása elsősorban a büntetés-végrehajtási szervek vezetőinek a felelőssége. Az intézetek és intézmények az illetékességi körükbe tartozó döntések meghozatalában sok esetben bizonytalanok, nem elég kreatívak. A működéssel kapcsolatos lényeges döntések felelősségét is gyakran hártják át a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságára.

A központi irányító szerv az illetékességét, létszámát, személyi összetételét, szakmai kompetenciáját, anyagi-technikai lehetőségeit tekintve nincs abban a helyzetben, hogy az egyes bv. szerveket érintő ügyekben érdemi döntést hozzon, a végrehajtásához segítséget nyújtson. Ez a gyakorlat azért sem szerencsés, mert ebben az irányítási és működési rendszerben az intézetektől érkezett kezdeményezések, ötletek, hatékonyságot elősegítő javaslatok nem érvényesülhetnek megfelelően.

Az elmúlt év őszén, hasonló körben már sor került a Büntetés-végrehajtási Szervezet tevékenységének és a racionalizálás folyamatának időarányos értékelésére, a további feladatok meghatározására. A minisztérium vezetése azt tapasztalta, hogy az ott elhangzottakat mindenki megértette, kiértékelte, és levonta azokat a következtetéseket, melyek a továbblépéshez elengedhetetlenül szükségesek.

Így a feladat-meghatározást követő fórumon a bv. szervek vezetői részéről számos olyan ötlet, javaslat és gyakorlati tanács hangozott el, melyek elősegíthetik és hatékonyabbá tehetik a feladatok ellátását. Bizom benne, hogy az Önök értékes szakmai ismereteire, tapasztalataira alapozva a büntetés-végrehajtás különösebb kormányzati és felügyeleti intézkedések nélkül is alkalmassá válik az átmeneti nehézségek kiküszöbölésére, az intézményrendszer korszerűsítésére, az irányítási, büntetés-végrehajtási és gazdálkodási feladatok további racionalizálására.

A feladatok célirányos, költséghatékony teljesítési módjának kidolgozása és megfelelő helyre történő delegálása, a tevékenységek normásítása elengedhetetlen feltétele a fő feladatok között is meghatározott – az intézményrendszer, a működési rend korszerűsítésére vonatkozó – követelmények teljesítésének.

Az elmúlt évben a fejezet tevékenységét vizsgáló Állami Számvevőszék a szervezet működésével összefüggésben az előzőekben ismertetett következtetésre jutott, és a büntetés-végrehajtást érintő javaslataiban meg is fogalmazta az ezzel kapcsolatos elvárásait.

Tisztelt Hölgyeim, és Uraim!

Önök is érzékelték, hogy az eddig elhangzottak árnyaltabbá tették a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága által összeállított önértékelő jelentést. Ennek oka, hogy az eredmények megtartása, a feladatok törvényes teljesítése, a működés biztonságának fenntartása a korábbi időszakokban nem tapasztalt és megkülönböztetett felügyeleti erőfeszítéseket igényelt, még azokban a személyzeti, szervezeti, anyagi és technikai kérdésekben is, melyeknek megoldását a büntetés-végrehajtási szervezeti keretei és lehetőségei között kellett volna lenniük.

Itt ragadom meg az alkalmat arra, hogy köszönetet mondjak a minisztérium vezetőinek, főcsoportfőnökségeinek, ellenőrzési- és felügyeleti munkaszervezeteinek, akik legjobb tudásuk szerint részt vettek a felügyeleti hatáskörbe tartozó döntések előkészítésében, közreműködtek a működési nehézségek leküzdésében.

Őszinte köszönet illeti a büntetés-végrehajtás teljes személyi állományát is.

Önök és beosztottaik áldozatos munkája nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy az elmúlt év szűkös működési feltételei, valamint a bekövetkezett személyzeti, szervezeti változások mellett is sikerült megtartani azokat a szakmai eredményeket, melyek hozzájárulnak a magyar büntetés-végrehajtás hazai és nemzetközi elismeréséhez.

Az ellenőrzési tevékenységünk során szerzett tapasztalatok és más felügyeleti, hatósági jogkört ellátó szervek megállapításai is azt támasztják alá, hogy a Büntetés-végrehajtási Szervezet 2005-ben törvényesen működött, az intézetekben, intézményekben, gazdasági társaságoknál biztonságos és rendezett körülmények között, alapvetően tisztességes és fegyelmezett munkavégzés folyt.

Tudom, hogy a köszönet szavaiért, az erkölcsi elismerésért a piacon nem lehet vásárolni, azzal is tisztában vagyok, hogy az állomány helyzete, munka- és életkörülményei érezhetően nem javultak.

Eredményként könyvelhetjük el azonban, hogy a következő időszakban a büntetés-végrehajtás személyi állománya is részesül azokból a járandóságokból, melyeket a minisztérium közbenjárásával, és a vonatkozó jogszabály módosításával sikerült érvényesíteni. Ebben kiemelt szerepe volt a Büntetés-végrehajtási Dolgozók Országos Szövetsége képviselőinek, akik bátran és következetesen kiálltak az Önök jogos érdekei mellett.

Magam, a minisztérium és a büntetés-végrehajtás vezetése nevében köszönetemet fejezem ki azoknak a társadalmi, gazdasági, rendvédelmi, igazságügyi, érdekképviselési és más szakmai szervezeteknek, intézményeknek, egyházaknak, magánszemélyeknek, akik valamilyen formában hozzájárultak a célok megvalósulásához. Kérem a jelenlévő szervezetek, intézmények és egyházak képviselőit, hogy köszönetemet a munkatársaik felé tolmácsolják!

A következőkben azokról a feladatokról szólok, melyek végrehajtása elsősorban az Igazságügyi Minisztérium tevékenységi körébe tartozott, de teljesítéséhez elengedhetetlen volt a Büntetés-végrehajtási Szervezet közreműködése.

Az elmúlt évben is figyelemmel kísértük a büntetés-végrehajtásnál tervezett kormányzati szintű és egyéb kiemelt beruházási, felújítási munkák megvalósulását. Beszámolhatok arról, hogy Tiszalökön a KÉSZ Kft.-vel kötött szerződés aláírásával már a megvalósítás stádiumába érkezett a beruházás, sajnos Szombathely esetében eredménytelenség miatt új pályázatot kell kiírni.

Sikeres volt a közreműködés a Pálhalmi Agrospeciál Kft.-nél a 2006-ban létesítendő 1,5 milliárd Ft-os biogáz üzem megvalósulásának előkészítő munkálataiban.

A büntetés-végrehajtás szakembereinek bevonásával számos, a szervezettel kapcsolatos jogszabály-tervezetet véleményeztünk. Folyamatos szakmai háttérrel biztosítottunk a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló új törvény tervezetének megalkotásához. Sajnos, tőlünk kívülálló okok miatt a jogszabály kodifikációs folyamata bizonytalan időre megszakadt.

Talán az egyik legnagyobb és leginkább érzékelhető feladat volt a Büntetés-végrehajtási Szervezet fejlesztésével, racionalizálásával kapcsolatos előkészítő munka, és a minisztériumi döntést követően annak időarányos végrehajtása.

A büntetés-végrehajtás gazdasági társaságai a fogvatartottak foglalkoztatását, mint alapvető állami feladatukat többé-kevésbé teljesítették, de akadtak olyan kft-k, melyeknek gazdálkodásában problémák mutatkoztak.

Külső szakértők bevonásával megtörtént a társaságok helyzetének és tevékenységének átvilágítása, értékelése, de ettől függetlenül is sor került olyan felügyeleti lépések végrehajtására, melyek a gazdálkodás és a munkáltatás fokozottabb figyelemmel kísérésére, az állami feladat ellátásának, a vagyonnal való gazdálkodás hatékonyságának növelésére irányultak.

Az év során végrehajtott szakértői vizsgálatok megállapításai alapján a vagyongazdálkodási gyakorlatja intézkedési tervet készít, és elfogadása esetén még az idén elkezdődhet a gazdasági társaságok működésének racionalizálása is.

Összességében a Büntetés-végrehajtási Szervezet a 2005. évet sikeresen zárta.

Úgy gondolom, hogy az Igazságügyi Minisztérium és a Büntetés-végrehajtási Szervezet között meglévő jó munkakapcsolat garancia arra, hogy a következő időszakban még jelentősebb eredményekről számolhassak be.

Az elmúlt év értékelését követően rátérek az előttünk álló időszak fontosabb feladataira.

Az önértékelést tartalmazó jelentés mellett írásos formában is megtalálhatják azokat a kormányzati, minisztériumi elvárásokat, melyeket a 2006-os tevékenységük során fokozottan figyelembe kell venniük.

Ezek a következők:

- a büntetés-végrehajtási szervek működési biztonságának megtartása és lehetőség szerinti fejlesztése;
- a büntetés-végrehajtás intézményrendszerének, és működési rendjének korszerűsítése, az intézeteknek, az intézményeknek, és a gazdasági társaságoknak hatékonyabban működő, a forrásokat takarékosabban felhasználó, jól gazdálkodó szervezetté alakítása;
- a különböző nemzetközi és hazai felügyeleti, ellenőrzési tevékenységre jogosult szervezetek (CPT, ÁSZ) megállapításaira, ajánlásaira, javaslatokra készült intézkedési tervekben foglaltak végrehajtása;
- a PPP keretében és a PHARE forrásból épülő új büntetés-végrehajtási intézetek kialakításával kapcsolatos feladatok időarányos teljesítése;
- olyan gazdálkodás folytatása, hogy valamennyi büntetés-végrehajtási szerv az évet tartozásállomány nélkül zárja.

A leírt feladatok között nem szerepel, de én fontosnak tartom, hogy **ebben az évben se feledkezzünk meg a személyi állomány helyzetének és a fogvatartási körülményeknek javításáról sem.**

Önöknek és Önökön keresztül a büntetés-végrehajtás teljes személyi állományának a további munkához kívánok erőt, egészséget, szakmai sikereket, magánéletükben boldogulást!

Köszönöm, hogy meghallgattak.